

ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΒΕΛΙΓΡΑΔΙ
Γραφείο Οικονομικών & Εμπορικών Υποθέσεων
[e-mail:ecocom-belgrade@mfa.gr](mailto:ecocom-belgrade@mfa.gr)

Ενημερωτικό Δελτίο

Σεπτεμβρίου 2023

Επιμέλεια: Αντώνιος Κατεπόδης, Γεν. Σύμβουλος ΟΕΥ Β΄
Συντάκτης: Όλγα Μπάρμπα, Γραμματέας ΟΕΥ Γ΄

Γραφείο ΟΕΥ
Βελιγραδίου

Οικονομικό & Επιχειρηματικό Περιβάλλον

- ✓ **Στο 1,7% η αύξηση του ΑΕΠ το δεύτερο τρίμηνο του 2023 – Στο 2,5% η ετήσια πρόβλεψη**
Σε ανακοίνωσή της η Στατιστική Υπηρεσία της Σερβίας, αναφέρει ότι η ετήσια αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ το δεύτερο τρίμηνο του 2023, ανήλθε σε 1,7%. Βάσει δραστηριοτήτων, σημαντική πραγματική αύξηση της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας σημειώθηκε στον τομέα των κατασκευών – 15,1%, στον τομέα της ενημέρωσης και επικοινωνίας – 10,1% και στον τομέα της γεωργίας, της δασοκομίας και της αλιείας – 9,3%. Πτώση της οικονομικής δραστηριότητας παρατηρήθηκε στον τομέα του χονδρικού και λιανικού εμπορίου, των επισκευών μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών, στις δραστηριότητες μεταφοράς και αποθήκευσης αλλά και της φιλοξενίας και τροφίμων – (-2,4% έκαστος τομέας). Πτώση τις τάξεως του 0,6% παρατηρήθηκε στους τομείς της δημόσιας διοίκησης και άμυνας· της υποχρεωτικής κοινωνικής ασφάλισης, της εκπαίδευση και των δραστηριοτήτων υγείας και κοινωνικής εργασίας.
Το Δημοσιονομικό Συμβούλιο της σερβικής κυβέρνησης, ανακοίνωσε ότι η οικονομία επιταχύνεται και ότι, εάν συνεχιστεί ο σημερινός ρυθμός ανάπτυξης, θα μπορούσε η ανάπτυξη σε ετήσια βάση να ανέλθει στο 2,5%.
- ✓ **NBS: Αναθεώρηση της αύξηση του ΑΕΠ α' τριμήνου από 0,7% σε 0,9%**
Η Εθνική Τράπεζα της Σερβίας (NBS) ανακοίνωσε ότι προέβη σε αναθεώρηση των στοιχείων αύξησης του πραγματικού ΑΕΠ της Σερβίας για το α' τρίμηνο του 2023 από 0,7% σε 0,9%. Σημειώνεται ότι η αύξηση για το δεύτερο τρίμηνο υπολογίσθηκε σε 1,7%. Όπως ανακοίνωσε η Τράπεζα, η βιομηχανική παραγωγή ενισχύθηκε τον Ιούλιο κατά 2,7%, οδηγούμενη από την ανάπτυξη του ενεργειακού τομέα (12,6% σε ετήσια βάση) και της μεταποίησης (1,0% σε ετήσια βάση), ενώ μείωση προήλθε από τον τομέα της εξόρυξης (κατά 0,5%)». Ειδικότερα, στον μεταποιητικό κλάδο, σημειώθηκε ανάπτυξη σε 13 από τους 24 κλάδους, με τις μεγαλύτερες συνεισφορές να προέρχονται από την μεταλλευτική βιομηχανία, τα φαρμακευτικά προϊόντα και τους υπολογιστές και τα ηλεκτρονικά προϊόντα.
Την περίοδο Ιανουαρίου-Ιουλίου 2023, η βιομηχανική παραγωγή αυξήθηκε κατά 1,9% ετησίως, βασιζόμενη κυρίως στον ενεργειακό τομέα (16,3% ετησίως), ενώ οι κλάδοι εξορύξεων και μεταποίησης συρρικνώθηκαν κατά 0,5% και 0,7% αντίστοιχα. Στον τομέα των υπηρεσιών, ο τζίρος του λιανικού εμπορίου υποχώρησε κατά 3,2% τον Ιούλιο και κατά 4,7% την περίοδο Ιανουαρίου-Ιουλίου.
Ο συνολικός αριθμός των αφίξεων ξένων τουριστών αυξήθηκε κατά 9,7 % και οι διανυκτερεύσεις κατά 6,8 % σε ετήσια βάση. Όσον αφορά το εξωτερικό εμπόριο, οι εξαγωγές αγαθών αυξήθηκαν κατά 0,6% σε ετήσια βάση τον Ιούλιο, ενώ οι εισαγωγές συρρικνώθηκαν κατά 6,7%. Η αύξηση των εξαγωγών αντισταθμίζει την αύξηση της μεταποίησης και των εξαγωγών ηλεκτρικής ενέργειας, ενώ η μείωση των εισαγωγών αγαθών οφείλεται κυρίως στις χαμηλότερες εισαγωγές ενέργειας, κυρίως λόγω της πτώσης των τιμών.
Τέλος, σύμφωνα με την έρευνα για το Εργατικό Δυναμικό, το ποσοστό ανεργίας επέστρεψε σε μονοψήφιο επίπεδο, κατά το δεύτερο τρίμηνο (9,6%), έχοντας μειωθεί κατά 0,5 ποσοστιαίες μονάδες σε σχέση με το α' τρίμηνο, ενώ το ποσοστό απασχόλησης αυξήθηκε κατά 0,8%.

- ✓ **Moody's: Διατήρηση της πιστοληπτικής ικανότητας της Σερβίας στο Βα2**
Ο οίκος αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας Moody's, επιβεβαίωσε την πιστοληπτική ικανότητα της Σερβίας στο Βα2, με σταθερή προοπτική για περαιτέρω άνοδό της. Σύμφωνα με την ιστοσελίδα του Υπουργείου Οικονομικών, η έκθεση του οργανισμού επισημαίνει ότι «παρά την κρίση και όλες τις εξωτερικές προκλήσεις, η Σερβία κατάφερε να διατηρήσει μια σταθερή οικονομία καθώς και την εμπιστοσύνη των επενδυτών, να προσελκύσει υψηλό επίπεδο ξένων άμεσων επενδύσεων και να διατηρήσει τα επίπεδα απασχόλησης». Η θετική αξιολόγηση αντανακλά επίσης τα θετικά αποτελέσματα της δημοσιονομικής εξυγίανσης που υποστηρίζεται από το πρόσφατα αναθεωρημένο δημοσιονομικό πλαίσιο. Όπως αναφέρει το σχετικό Δελτίο «οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που έχουν πραγματοποιηθεί τα τελευταία χρόνια, με τη βοήθεια και την υποστήριξη του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου και της Ευρωπαϊκής Ένωσης συνέβαλαν στη διατήρηση της μακροοικονομικής σταθερότητας της χώρας»
Η έκθεση αναφέρει επίσης ότι οι προοπτικές για την αύξηση του ΑΕΠ στη Σερβία είναι θετικές. Αναμένεται να ανέλθει σε 1,8% το 2023, ενώ προβλέπεται ανάπτυξη 3,2% για το 2024 και έως 4% για το 2025. Το έλλειμμα αναμένεται να είναι ανέλθει στο 2,8% του ΑΕΠ στο κλείσιμο του 2023, χαμηλότερο και να συνεχίσει να μειώνεται σταδιακά φθάνοντας το 1,5% του ΑΕΠ το 2025. Σχετικά με τον πληθωρισμό, η Moody's εκτιμά ότι η σύσφιξη της νομισματικής πολιτικής θα βοηθήσει σταδιακά να επανέλθει ο πληθωρισμός κοντά στο όριο-στόχο της Εθνικής Τράπεζας της Σερβίας και ότι θα μειωθεί γύρω στο 4,5% μέχρι το τέλος του 2024.
- ✓ **Ο ετήσιος πληθωρισμός Αυγούστου στο 11,5%.**
Η Στατιστική Υπηρεσία της Σερβίας ανακοίνωσε ότι ο ετήσιος πληθωρισμός διαμορφώθηκε τον Αύγουστο σε 11,5% και ο μηνιαίος σε 0,4%. Οι τιμές των τροφίμων αυξήθηκαν κατά 17,2% σε ετήσια βάση ενώ οι τιμές ηλεκτρικής ενέργειας, φυσικού αερίου και καυσίμων κατά 16,9%.
Σύμφωνα με σχετική ανακοίνωση της Πρωθυπουργού το αποτέλεσμα Αυγούστου είναι ελαφρώς καλύτερο από ότι είχε προβλέψει η Εθνικής Τράπεζα της Σερβίας, ενώ είναι χαμηλότερο από τον ρυθμό αύξησης των μισθών, ο οποίος σε ονομαστικές τιμές ανήλθε σε 12-13%.
- ✓ **Αύξηση του κατώτατου μισθού**
Μετά από εβδομάδες διαπραγματεύσεων, η Σερβική Κυβέρνηση εξέδωσε απόφαση για τον κατώτατο μισθό περιόδου Ιανουαρίου-Δεκεμβρίου 2024, βάσει της οποίας ο κατώτατος μισθός, εξαιρουμένων των φόρων και των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης, θα αυξηθεί στα 271 δηνάρια (περίπου 2,3 ευρώ) ανά ώρα εργασίας, από τα σημερινά 230 δηνάρια (περίπου 1,96 ευρώ). Η εν λόγω αύξηση, της τάξεως του 17,8% θα διαμορφώσει τον κατώτατο μηνιαίο μισθό σε 47.154 δηνάρια, ή κατά μέσο όρο 401 ευρώ το μήνα. Σύμφωνα με την σχετική ανακοίνωση η αύξηση που δόθηκε είναι σημαντικά υψηλότερη από τον αναμενόμενο μέσο πληθωρισμό για το 2024, ο οποίος υπολογίζεται σε 4,9% και θα συμβάλει στην προσέγγιση του κατώτατου μισθού στο ελάχιστο καταναλωτικό καλάθι.

- ✓ **Αύξηση βάσης υπολογισμού μισθών κατά 5,5% στους τομείς της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης και της κοινωνικής προστασίας**
Η Σερβική Κυβέρνηση ενέκρινε, τροποποιήσεις επί του διατάγματος για τον υπολογισμό των βασικών μισθών ορισμένων ειδικοτήτων. Βάσει αυτών θα αυξηθούν κατά 5,5% οι βασικοί μισθοί σε διάφορους τομείς και φορείς, οι οποίοι περιλαμβάνουν, τον τομέα της εκπαίδευσης, και ειδικότερα τους εργαζόμενους σε προσχολικά ιδρύματα, σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης καθώς και ιδρύματα που είναι υπεύθυνα για το βιοτικό επίπεδο μαθητών. Επιπλέον, η αύξηση αφορά επίσης στον τομέα υγειονομικής περίθαλψης και κοινωνικής προστασίας, και ειδικότερα το νοσηλευτικό προσωπικό που εργάζεται σε ιδρύματα υγειονομικής περίθαλψης αλλά και άλλους φορείς, όπως το Ινστιτούτο Αθλητισμού, τα σωφρονιστικά ιδρύματα καθώς και σε φροντιστές και νοσηλεύτες στον τομέα της κοινωνικής προστασίας. Η αύξηση θα εφαρμοσθεί αναδρομικά από τον Σεπτέμβριο και θα εφαρμοσθεί σε συνάρτηση με τον πρόσφατα ψηφισθέντα συμπληρωματικό προϋπολογισμό, ενώ όπως έχει ανακοινωθεί θα ακολουθήσει νέα αύξηση 10% τον Ιανουάριο. Υπολογίζεται ότι υψηλότερους μισθούς θα λάβουν 115.000 άτομα που απασχολούνται στον τομέα της υγείας και 143.867 στην εκπαίδευση.

- ✓ **Το σερβικό κοινοβούλιο ενέκρινε τον συμπληρωματικό προϋπολογισμό**
Το σερβικό κοινοβούλιο ενέκρινε τον τροποποιημένο κρατικό προϋπολογισμό του 2023, βάσει του οποίου τα συνολικά προγραμματισμένα έσοδα ανέρχονται σε 1.904 δισ. δηνάρια-υψηλότερα κατά 60,6 δισ. σε σχέση με τον αρχικό προϋπολογισμό.
Ο Υπουργός Οικονομικών της Σερβίας, κ. Σίνισα Μάλι, δήλωσε ότι το περαιτέρω πλεόνασμα θα χρησιμοποιηθεί για να βοηθήσει όσους χρειάζονται οικονομική στήριξη. Ειδικότερα, ανέφερε ότι τα περισσότερα από τα διαθέσιμα κεφάλαια θα διατεθούν για αυξήσεις μισθών και συντάξεων προσθέτοντας ότι οι συντάξεις θα αυξηθούν κατά 6,3% σε πραγματικούς όρους. Άλλο ένα μέρος των κεφαλαίων θα εκταμιευθεί ως οικονομική βοήθεια σε μητέρες παιδιών ηλικίας έως 16 ετών, ενώ ο επόμενος τομέας χρήσης των κονδυλίων είναι οι επενδύσεις κεφαλαίου. Τέλος, επεσήμανε ότι μέσω του συμπληρωματικού προϋπολογισμού, θα διατεθούν επιπλέον 35 δισ. δηνάρια για τη γεωργία, καθιστώντας το μερίδιο του προϋπολογισμού για τη γεωργία στο 7% του συνολικού προϋπολογισμού. Ειδικότερα, στον εν λόγω τομέα, εγκρίθηκε στη συνέχεια μια σειρά από τροποποιημένους κανονισμούς, με τους οποίους δόθηκε η δυνατότητα συνέχισης της καταβολής επιδοτήσεων και κινήτρων καθώς επίσης και η λήψη μέτρων αποκατάστασης για τις πλημμύρες ύψους 1,6 δισ. RSD.
Σύμφωνα με ανακοίνωση του Δημοσιονομικού Συμβουλίου, η έκτακτη αύξηση των συντάξεων, δε συνάδει με την αύξηση της παραγωγικότητας, και αποτελεί κίνδυνο για τα δημόσια οικονομικά της χώρας. Επιπλέον, αναφέρεται ότι η αναπροσαρμογή του προϋπολογισμού συντελέστηκε ελλείψει διεξοδικής οικονομικής ανάλυσης και εκφράζονται ανησυχίες για την αύξηση των γεωργικών επιδοτήσεων και την αποτελεσματικότητά τους. Το Συμβούλιο επέκρινε επίσης την πρακτική των πληρωμών χωρίς κοινωνικά κριτήρια, σε συγκεκριμένες ομάδες πολιτών, όπως η προτεινόμενη πληρωμή 10.000 δηναρίων ανά παιδί ηλικίας έως 16 ετών.
Τέλος, σημειώνεται ότι σύμφωνα με το Υπουργείο Οικονομικών, κατά την περίοδο Ιανουαρίου-Ιουλίου, καταγράφηκε πλεόνασμα του κρατικού προϋπολογισμού, ύψους, 37,6 δισ. RSD, το οποίο είναι καλύτερο από το αρχικό σχέδιο προϋπολογισμού (έλλειμμα 86 δισ. RSD) κατά 123,6 δισ. RSD.

- ✓ **Κέρδη για τον τραπεζικό τομέα και τις αλυσίδες λιανικής**
Σύμφωνα με δημοσιεύματα, το 2022, οι αλυσίδες λιανικής, αλλά και οι τράπεζες αύξησαν τα κέρδη τους κατά 90%. Σημαντικότερο παράγοντα αποτέλεσε και η ραγδαία αύξηση των επιτοκίων και των προμηθειών. Οι τράπεζες με τα υψηλότερα κέρδη το 2022 ήταν η AIK banka (με 340% αύξηση στα κέρδη), η OTP banka (88% αύξηση), η Unikredit banka (42%), η Raiffeisen banka (40% αύξηση) και η Banca Intesa (22%).
Ανάλογα ήταν και τα αποτελέσματα για πρώτο εξάμηνο του 2023, με τον τραπεζικό τομέα της Σερβίας να πετυχαίνει αξιοσημείωτα καθαρά κέρδη προ φόρων, ύψους 71,2 δις. δηναρίων (περίπου 607 εκατ. ευρώ), σημειώνοντας αύξηση 91,5% σε σύγκριση με την ίδια περίοδο του 2022, όταν τα αντίστοιχα κέρδη ανήλθαν σε περίπου 317 εκατ. ευρώ. Μεταξύ των τραπεζών με τα υψηλότερα κέρδη, συγκαταλέγονται ξανά η Banca Intesa, η Raiffeisen, η UniCredit Bank, η OTP Bank, η AIK, αλλά και η NLB Komercijalna Banka.

- ✓ **Συνεχίζεται η αύξηση των τόκων των δανείων και το δεύτερο τρίμηνο**
Σύμφωνα με την έκθεση για τις τάσεις δανεισμού της Εθνικής Τράπεζας της Σερβίας (NBS), κατά το δεύτερο τρίμηνο του τρέχοντος έτους, οι δανειοδοτικές δραστηριότητες των τραπεζών συνέχισαν να επιβραδύνονται. Η ετήσια αύξηση του συνολικού δανεισμού των τραπεζών προς τον μη νομισματικό τομέα ανήλθε σε μόλις 0,8% τον Ιούνιο, τα εταιρικά δάνεια μειώθηκαν κατά 1,1%, ενώ τα δάνεια λιανικής αυξήθηκαν κατά 2,7%. Όσον αφορά τα εταιρικά δάνεια, τα δάνεια ρευστότητας και λειτουργικών περιουσιακών στοιχείων μειώθηκαν, ενώ τα δάνεια επενδύσεων και εισαγωγών αυξήθηκαν. Σε σύγκριση με τον Σεπτέμβριο του 2021, πριν ξεκινήσει η αυστηροποίηση της νομισματικής πολιτικής, το επιτόκιο των δανείων σε δηνάριο αυξήθηκε κατά 4,7% κατά μέσο όρο. Το μέσο επιτόκιο των δανείων σε ευρώ αυξήθηκε την περίοδο αυτή κατά 0,4 ποσοστιαίες μονάδες και διαμορφώθηκε στο 7,2%. Το επιτόκιο των στεγαστικών δανείων αυξήθηκε έως και 0,7 π.μ. και διαμορφώθηκε κατά μέσο όρο στο 6,5%. Οι τράπεζες συνέχισαν την αυστηροποίηση των όρων δανεισμού, η οποία αφορά κυρίως την αύξηση των επιτοκίων, τόσο για τα δάνεια σε δηνάριο όσο και για δάνεια σε συνάλλαγμα. Επίσης, οι τράπεζες αναμένουν περαιτέρω αυστηροποίηση των όρων δανεισμού κατά το τρίτο τρίμηνο του 2023.

- ✓ **Η Εθνική Τράπεζα της Σερβίας διατηρεί το βασικό επιτόκιο στο 6,5%, αυξάνει τα επιτόκια υποχρεωτικών αποθεματικών**
Κατά την τελευταία συνεδρίασή του, το Εκτελεστικό Συμβούλιο της Εθνικής Τράπεζας της Σερβίας (NBS) διατήρησε το βασικό επιτόκιο πολιτικής στο 6,5%, ενώ αμετάβλητα παρέμειναν επίσης τα επιτόκια καταθέσεων (5,25%) και πιστωτικών διευκολύνσεων (7,75%). Η απόφαση του διοικητικού συμβουλίου αντικατοπτρίζει την περαιτέρω χαλάρωση των παγκόσμιων πληθωριστικών πιέσεων, και την πτωτική τροχιά του πληθωρισμού στο εσωτερικό.
Ωστόσο, σύμφωνα με την σχετική ανακοίνωση, όντας αποφασισμένη να περιορίσει τον πληθωρισμό, η NBS αποφάσισε να αποσύρει ένα μέρος της υψηλής πλεονάζουσας ρευστότητας σε δηνάριο μέσω των υποχρεωτικών αποθεματικών, και έτσι να αυστηροποιήσει επιπλέον τους νομισματικούς όρους. Σύμφωνα με την απόφαση της, τα επιτόκια υποχρεωτικών αποθεματικών σε συνάλλαγμα αυξάνονται κατά 3 π.μ., έκαστο σε 23% και 16% για υποχρεώσεις με συμβατική διάρκεια κάτω και άνω των δύο ετών,

αντίστοιχα. Ταυτόχρονα, τα ποσοστά διάθεσης δηναρίου των υποχρεωτικών αποθεματικών σε συνάλλαγμα αυξάνονται κατά 8 π.μ. έκαστο σε 46% και 38% για υποχρεώσεις με συμβατική διάρκεια κάτω και άνω των δύο ετών, αντίστοιχα.

Τέλος, το επιτόκιο των υποχρεωτικών αποθεματικών σε δηνάριο αυξήθηκε επίσης κατά 2 π.μ. έκαστη σε 7% και 2% για υποχρεώσεις με συμβατική διάρκεια μικρότερη και άνω των δύο ετών, αντίστοιχα.

✓ **Νέος Υπουργός Οικονομίας ο Σλόμπονταν Τσβέτκοβιτς**

Μετά από ονομαστική ψηφοφορία εκλέχθηκε και ορκίστηκε ως νέος Υπουργός Οικονομίας, ο κ. Σλόμπονταν Τσβέτκοβιτς, ο οποίος υπηρετούσε την τελευταία δεκαετία ως επικεφαλής της Έκθεσης του Νόβι Σαντ. Η Πρωθυπουργός Ana Brnabic, η οποία είχε προτείνει τον κ. Τσβέτκοβιτς για τη θέση αυτή, δήλωσε, ότι η κίνηση δεν ήταν τυχαία, καθώς η Σερβία επρόκειτο να φιλοξενήσει την EXPO 2027 και ότι, ο νέος Υπουργός είχε τεράστια γνώση και εμπειρία όσον αφορά τη διοργάνωση εκδηλώσεων μεγάλης κλίμακας.

✓ **Ένα δισεκατομμύριο ευρώ ο τζίρος στην Ελεύθερη Ζώνη της Σουμπότιτσα**

Η Ελεύθερη Ζώνη Subotica ήταν η πιο επιτυχημένη ζώνη από άποψη αξίας υπηρεσιών μεταξύ των ελεύθερων ζωνών της Σερβίας το προηγούμενο έτος. Κατά τη διάρκεια του 2022, οι ελεύθερες ζώνες της Σερβίας πραγματοποίησαν κύκλο εργασιών άνω των 6,3 δισ. ευρώ, ποσό ρεκόρ από την έναρξη της λειτουργίας τους. Στον συνολικό κύκλο εργασιών των ελεύθερων ζωνών της Σερβίας, η Σουμπότιτσα αντιπροσώπευε το 17,22%. Η εν λόγω Ζώνη καθώς και η Ελεύθερη Ζώνη του Βελιγραδίου ήταν οι μόνες που ξεπέρασαν το ένα δισεκατομμύριο ευρώ σε συνολικό τζίρο. Η σχετική έκθεση αξιολογεί ότι η Ελεύθερη Ζώνη Subotica είχε σημαντικό αντίκτυπο στην οικονομία ολόκληρης της Σερβίας το 2022, καθώς τα επίπεδα παραγωγής αυξήθηκαν κατά 38,38% και η αξία των βιομηχανικών προϊόντων ήταν υψηλότερη κατά 39% σε σχέση με το προηγούμενο έτος.

Εμπόριο-Επιχειρηματικότητα

✓ **Νέες επενδύσεις Philip Morris στη Σερβία**

Μνημόνιο Συναντίληψης μεταξύ της Κυβέρνησης της Σερβίας και της Philip Morris, υπεγράφη στις αρχές Σεπτεμβρίου, σύμφωνα με το οποίο η Philip Morris International, θα προχωρήσει σε επένδυση 100 εκατ. δολαρίων ΗΠΑ, στο εργοστάσιο της στη Νις, για την παραγωγή νέας σειράς προϊόντων καπνού που προορίζονται για εξαγωγή. Αυτή η επένδυση αναμένεται να δημιουργήσει περίπου 200 νέες θέσεις εργασίας, ανεβάζοντας τη συνολική επένδυση της Philip Morris International στη Σερβία σε πάνω από 1 δισ. δολάρια ΗΠΑ. Η ανακοίνωση έγινε στο πλαίσιο του εορτασμού της 20ής επετείου από την ιδιωτικοποίηση της Καπνοβιομηχανίας Νις. Ο Jacek Olczak, πρόεδρος της εταιρείας, εξέφρασε την ευγνωμοσύνη του στη σερβική κυβέρνηση για τη δημιουργία ενός ευνοϊκού επιχειρηματικού περιβάλλοντος που επέτρεψε στην εταιρεία να λειτουργεί με επιτυχία εδώ και δύο δεκαετίες.

- ✓ **Η σλοβακική InoBat ανοίγει εργοστάσιο μπαταριών ηλεκτρικών οχημάτων στην Cuprija**
Η σλοβακική εταιρεία InoBat ανακοίνωσε ότι υπέγραψε Μνημόνιο Συνεργασίας με το Υπουργείο Οικονομικών της Σερβίας και τον Δήμο Cuprija σχετικά την κατασκευή εργοστασίου για την παραγωγή και την ανακύκλωση μπαταριών ηλεκτρικών οχημάτων. Το εν λόγω έργο αποτελεί το δεύτερο κατά σειρά που κατασκευάζει η εταιρεία, και αποτελεί μέρος του Προγράμματος υπό την ονομασία Lion, το οποίο βρίσκεται υπό ανάπτυξη τα τελευταία 2 χρόνια με το IFC. Ειδικότερα, θα αποτελέσει το δεύτερο «InoBat Giga Factory» στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη, μαζί με την πιλοτική γραμμή έρευνας και ανάπτυξης και το mini-Giga Factory στη Σλοβακία. Η εταιρεία αναφέρει επίσης ότι το Project Lion θα λάβει και ένα πακέτο κινήτρων ύψους 419 εκατ. ευρώ από τη Σερβική Κυβέρνηση. Η εγκατάσταση στην Cuprija, αναφέρει η InoBat στον ιστότοπό της, θα προσφέρει λύσεις αποθήκευσης ενέργειας (ESS), καθώς και μπαταρίες ηλεκτρικών οχημάτων (EV), και εγκαταστάσεις ανακύκλωσης
- ✓ **Ο Cadez εξελέγη μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του Eurochambres**
Μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του Eurochambres εξελέγη για πέμπτη φορά ο πρόεδρος του Εμπορικού Επιμελητηρίου της Σερβίας (CCIS), Marko Cadez. Υπό τη θέση αυτή θα εκπροσωπεί τα συμφέροντα της επιχειρηματικής κοινότητας των Δυτικών Βαλκανίων και των επιμελητηρίων άλλων χωρών που δεν είναι μέλη της E.E.
- ✓ **Η Σερβία θα αναλάβει την προεδρία της CEFTA**
Από το επόμενο έτος, η Σερβία θα αναλάβει την μονοετή προεδρία του οργανισμού CEFTA. Σε δηλώσεις του στα ΜΜΕ, ο Ζντράβκο Ίλιτς από τη γραμματεία της CEFTA ανέφερε ότι αυτό σημαίνει ότι οι Σέρβοι εκπρόσωποι θα προεδρεύουν σε βασικά όργανα της CEFTA και θα ηγούνται των επίσημων διαπραγματεύσεων που διεξάγονται εντός αυτού του οργανισμού. Επίσης, η Σερβία θα θέσει τις βασικές κατευθυντήριες γραμμές για τις δραστηριότητες της CEFTA, μέσω των λεγόμενων προτεραιοτήτων του Προέδρου για το 2024. Η Προεδρία περιλαμβάνει επίσης την κύρια ευθύνη για την εφαρμογή της ατζέντας της CEFTA, αλλά και μια ευκαιρία να αναδειχθούν θέματα που είναι ιδιαίτερα σημαντικά για αυτές τις χώρες.
- ✓ **Vucic: Η Palfinger φέρνει τεχνολογία αιχμής στη Νις**
Ο Πρόεδρος Aleksandar Vucic ανακοίνωσε ότι η αυστριακή εταιρεία Palfinger AG, -η οποία κατέχει ηγετική θέση στην παγκόσμια αγορά συστημάτων ανύψωσης, φόρτωσης και διακίνησης, θα φέρει νέες τεχνολογίες και εξοπλισμό αιχμής στη Νις και ότι ήδη βρίσκονται σε εξέλιξη συνομιλίες για τη δημιουργία ενός κέντρου E&A της εταιρείας στην πόλη αυτή. Ανέφερε επίσης ότι η εταιρεία θα προσλάβει πολλούς νέους από το πανεπιστήμιο της Νις, με το προσωπικό να υπολογίζεται προς το παρόν σε 375 άτομα, και ότι οι καθαροί μισθοί θα είναι υψηλότεροι από τον μέσο όρο. Η κατασκευή του εργοστασίου αναμένεται να ολοκληρωθεί έως τον Ιούνιο.
- ✓ **Η Gierlinger Holding GmbH αποχωρεί από τη Σερβία**
Η αυστριακή εταιρεία Gierlinger Holding GmbH, ιδιοκτήτρια της βιομηχανίας “Mitros meat”, η οποία δραστηριοποιείται στην επεξεργασία κρέατος στην Sremska Mitrovica, αποφάσισε να σταματήσει την παραγωγή σε αυτό το εργοστάσιο. Σύμφωνα με δημοσιεύματα η εταιρεία δραστηριοποιούνταν στη Σερβία από το 2016, όταν και έλαβε επιδότηση ύψους 5,8 εκατ. ευρώ.

Η εταιρεία δήλωσε ότι είχε λάβει την απόφαση μετά από λεπτομερή επιχειρηματική ανάλυση και κινήσεις στην αγορά, και ότι οι συγκεκριμένες ημερομηνίες αποχώρησής από την αγορά της Σερβίας θα ανακοινωθούν σύντομα.

Συμφώνα με σχετικά δημοσιεύματα η αποχώρηση αυτή, αποτελεί μέρος ενός συχνού τελευταία φαινομένου, το οποίο περιλαμβάνει αποχωρήσεις μεγάλων ξένων εταιρειών που είχαν επενδύσει στη Σερβία μετά τη λήψη επιδοτήσεων από τη Σερβική Κυβέρνηση για τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Σύμφωνα με αυτά, άλλες ανάλογες περιπτώσεις αποτελούν οι εταιρείες Geox, η Jeansy, και η Vertex Textile.

- ✓ **Για δεύτερη φορά κατάσχονται στα Κροατικά σύνορα Σερβικά φρούτα προς εξαγωγή**
Σύμφωνα με δημοσιεύματα για δεύτερη φορά επιστρέφονται Σερβικά φρούτα από τα Κροατικά σύνορα λόγω εντοπισμού επικίνδυνου φυτοφαρμάκου. Ειδικότερα κατά τη διάρκεια ελέγχου στα σύνορα, εντοπίστηκε σε παρτίδα δαμάσκηνων το φυτοφάρμακο chlorpyrifos το οποίο έχει απαγορευθεί στις περισσότερες χώρες της ΕΕ το 2006. Προ λίγων ημερών, η ίδια ουσία εντοπίστηκε σε παρτίδα ροδάκινων με προορισμό την Κροατία.

- ✓ **Σημαντική των εισροών σερβικών προϊόντων στο Κόσσοβο**
Σύμφωνα με δημοσιεύματα οι τελωνειακές αρχές του Κοσόβου επιβεβαίωσαν ότι οι εισροές σερβικών προϊόντων έχουν μειωθεί σημαντικά και η αξία των σερβικών εξαγωγών τον περασμένο Ιούνιο και Ιούλιο υπολογίζεται μειωμένη κατά περίπου 20-50 εκατομμύρια ευρώ, σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Το δημοσίευμα αναφέρει επίσης ότι οι τοπικές εταιρείες φαίνεται να έχουν ήδη αντικαταστήσει τις σερβικές εισαγωγές με προϊόντα από άλλα κράτη, όπως τη Βόρεια Μακεδονία, η οποία αποτελεί κορυφαίο εμπορικό εταίρο του Κοσόβου, με τις συναλλαγές φέτος να έχουν αυξηθεί σημαντικά. Σημειώνεται ότι, σύμφωνα με τις τελωνειακές αρχές η Σερβία συνέχισε να εξάγει στο Κόσσοβο πρώτες ύλες και ημικατεργασμένα προϊόντα που απαιτούνται για τα τελικά προϊόντα.

Ενέργεια- Περιβάλλον

- ✓ **Μνημόνιο Συνεργασίας μεταξύ της Σερβικής Srbijagas και της Ελληνικής ΔΕΠΑ**
Η Σερβική Δημόσια Εταιρεία Παροχής φυσικού αερίου, Srbijagas και Ελληνική εταιρεία ΔΕΠΑ υπέγραψαν στο Βελιγράδι στις 6 Σεπτεμβρίου, Μνημόνιο Συνεργασίας για την ενίσχυση της συνεργασίας τους και την επίτευξη της ασφάλειας εφοδιασμού με φυσικό αέριο στις αγορές των δύο χωρών. Ειδικότερα σύμφωνα με το Δελτίο Τύπου της Srbijagas, το Μνημόνιο υπέγραψαν ο διευθύνων σύμβουλος της Srbijagas, Ντούσαν Μπαγιάτοβιτς, και ο διευθύνων σύμβουλος της ΔΕΠΑ, Κωνσταντίνος Ξιφάρας. Το έγγραφο καθορίζει τα πλαίσια για τη μελλοντική συνεργασία των δύο εταιρειών στον τομέα της προμήθειας φυσικού αερίου, τη βελτιστοποίηση της χρήσης των μεταφορικών δυνατοτήτων καθώς και των δυνατοτήτων των τερματικών σταθμών υδροποιημένου φυσικού αερίου (LNG) στην Ελλάδα, τόσο όσον αφορά την αποθήκευση φυσικού αερίου όσο και τις μελλοντικές κεφαλαιουχικές επενδύσεις στον τομέα αυτό. Πριν από την υπογραφή του μνημονίου,

πραγματοποιήθηκε συνάντηση εργασίας των αντιπροσωπειών των δύο εταιρειών, στην οποία συμμετείχαν οι ανώτατοι εκπρόσωποι των δύο διοικήσεων.

✓ **Αγωγός Φυσικού Αερίου Σερβίας – Βόρειας Μακεδονίας**

Σύμφωνα με σχετική ανακοίνωση, το Υπουργείο Κατασκευών, Μεταφορών και Υποδομών έθεσε για δημόσια διαβούλευση το χωροταξικό της περιοχής ειδικού σκοπού, όπου σχεδιάζεται να κατασκευαστεί ο κεντρικός αγωγός φυσικού αερίου MGP 14 Main Hub Orljane-Leskovac-Vranje- σύνορα Σερβίας – Βόρειας Μακεδονίας.

Σύμφωνα με το έγγραφο που εκπόνησε το Ινστιτούτο Αρχιτεκτονικής και Πολεοδομίας της Σερβίας, ο αγωγός φυσικού αερίου θα έχει μήκος 146 χιλιόμετρα. Βασικός στόχος της προετοιμασίας του εν λόγω Χωροταξικού Σχεδίου είναι η κατασκευή του κεντρικού αγωγού φυσικού αερίου για τη νότια Σερβία, ο οποίος θα εξασφαλίσει διασύνδεση με το σύστημα αγωγών φυσικού αερίου της Βόρειας Μακεδονίας και τις προϋποθέσεις για την εισαγωγή φυσικού αερίου στις πόλεις και δήμους της περιοχής της κοιλάδας του Νότιου Μοράβα.

Η διασύνδεση φυσικού αερίου με τη Βόρεια Μακεδονία συμφωνήθηκε μεταξύ των δύο χωρών το 2021. Τον Απρίλιο του τρέχοντος έτους, ο Υπουργός Κατασκευών ανακοίνωσε ότι η Σερβία ξεκίνησε την προετοιμασία της χωροταξικής και τεχνικής τεκμηρίωσης για την κατασκευή αυτής της διασύνδεσης φυσικού αερίου και στα τέλη Μαΐου, η κυβέρνηση της Σερβίας ενέκρινε την απόφαση για την προετοιμασία του χωροταξικού σχεδίου της περιοχής ειδικού σκοπού για τον κεντρικό αγωγό φυσικού αερίου MGP 14 Main Hub Orljane-Leskovac-Vranje Σύνορα με Βόρεια Μακεδονία

Σύμφωνα με την ανακοίνωση, ο αγωγός αυτός θα ενισχύσει τη διαφοροποίηση των πηγών προμήθειας ενέργειας της χώρας και παράλληλα εντάσσεται στους στόχους της Συνθήκης Ίδρυσης της Ενεργειακής Κοινότητας.

✓ **Συνέδριο για τις ΑΠΕ με θέμα: Η Σερβία μετά τις δημοπρασίες»**

Στις 14 Σεπτεμβρίου διοργανώθηκε, από τον ομώνυμο σύνδεσμο, το Συνέδριο για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, RES Serbia 2023, υπό τον τίτλο «Η Σερβία μετά τις δημοπρασίες». Ως ομιλητές συμμετείχαν εκπρόσωποι της Δημόσιας Επιχείρησης Μεταφοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας (EMS), της Δημόσιας Επιχείρησης Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας (EPS), Δημόσιας Επιχείρησης Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας (Elektrodistribucija Srbije), της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (ΕΤΕΠ), τη Ευρωπαϊκής Τράπεζας για την Ανασυγκρότηση και Ανάπτυξη (ΕΤΑΑ), της Γραμματείας Ενεργειακής Κοινότητας, καθώς και εκπρόσωποι οργανισμών, σωματείων και ενώσεων με επίκεντρο τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Επιπλέον, συμμετείχαν εκπρόσωποι τοπικών τραπεζών και εταιρείες που δραστηριοποιούνται στην ανάπτυξη ΑΠΕ στη Σερβία και ειδικότερα ορισμένες εξ αυτών που συμμετείχαν στις πρώτες δημόσιες δημοπρασίες αιολικών και ηλιακών έργων του παρελθόντος Ιουνίου (η Εμιρατινή Masdar η οποία σε κοινοπραξία με την Φινλανδική Taaleri κατασκευάζουν το αιολικό πάρκο Cibuk 2, η Αυστραλέζικη CWP Europe, η οποία σε συνεργασία με την κινεζική PowerChina κατασκευάζουν το αιολικό πάρκο «Vetrozelena» στο Πάντσεβο της Σερβίας, η Ισραηλινή Enlight, κατασκευάζει το αιολικό πάρκο “Pupin” και η Βελγική Elicio στην οποία ανήκουν τα αιολικά έργα Alibunar, Malibunar καθώς και ένα νεότερο – υπό κατασκευή – στο Νότιο Banat).

Την έναρξη των εργασιών του συνεδρίου κήρυξε η Υπουργός Εξορύξεων και Ενέργειας της Σερβίας, κα Dubravka Djedovic. Κατά την ομιλία της η Υπουργός, τόνισε ότι οι πρώτες δημοπρασίες εξασφάλισαν πάνω από 1 δισ. ευρώ σε νέες επενδύσεις, καθώς και εννέα νέες

μονάδες ηλεκτροπαραγωγής ισχύος άνω των 700 MW, με τις οποίες η υπάρχουσα ισχύς από ΑΠΕ θα διπλασιαστεί. Πρόσθεσε επίσης ότι μέσω των δημοπρασιών επιτεύχθηκε τιμή εξαιρετικά χαμηλότερη από την τιμή της αγοράς, που σημαίνει πρόσθετο εισόδημα για το κράτος, το οποίο υπολογίζεται σε 12 έως 28 εκατ. ευρώ ετησίως. Τέλος, κάλεσε τους ενδιαφερόμενους επενδυτές να αξιοποιήσουν τις δυνατότητες που παρέχει η Σερβία και να ενταχθούν στο νέο μεγάλο επενδυτικό κύκλο στην ενέργεια, στον οποίο η συνολική αξία των έργων ανέρχεται σε περίπου 15 δισ. ευρώ. Σύμφωνα με την ίδια, το τριετές πρόγραμμα του συστήματος κινήτρων ΑΠΕ συνεπάγεται την προσθήκη επιπλέον 1.300 MW από ΑΠΕ, στο σύστημα ηλεκτροδότησης της χώρας.

Οι συμμετέχοντες υπενθύμισαν ότι η προετοιμασία για τη δημοπρασία κράτησε τρία χρόνια, ότι η διαδικασία δεν ήταν απλή και αναφέρθηκαν σε παρόμοια παραδείγματα από την περιοχή, όπως η Αλβανία και η Κροατία.

Η Διευθύνων Σύμβουλος του συνδέσμου SolarPower Europe, κα W. Hemetsberger, επεσήμανε ότι η Σερβία θα μπορούσε να αποτελέσει σημαντικό παράγοντα στον τομέα αυτό, ενώ συνέχισε αναφέροντας ότι καθώς η Ευρωπαϊκή Ένωση εργάζεται για την κλιμάκωση της παραγωγής ηλιακών συλλεκτών και σχετικού εξοπλισμού και τη μείωση της εξάρτησης εισαγωγών από την Κίνα, «η Σερβία θα μπορούσε να αποτελέσει ένα εξαιρετικό μέρος για να φιλοξενήσει μεγάλα εργοστάσια παραγωγής εξοπλισμού». Το σημαντικότερο σύμφωνα με την ίδια για να επιτευχθεί αυτό είναι η δημιουργία του κατάλληλου νομικού πλαισίου καθώς και η πολιτική βούληση, η οποία υφίσταται από πλευράς ΕΕ, ιδίως όσον αφορά την εκ νέου ανάπτυξη της παραγωγής, συστημάτων και εξοπλισμού ηλιακής ενέργειας. Πρόσθεσε επίσης ότι είναι ιδιαίτερα σημαντικό οι αλυσίδες εφοδιασμού να «μεταφερθούν» στην Ευρώπη, αναφέροντας ότι αυτή τη στιγμή το 80% του εξοπλισμού προέρχεται από την Κίνα. Σχετικά με τις δυνατότητες του δικτύου, τονίστηκε ότι είναι απαραίτητη η επιτάχυνση των επενδύσεων στον τομέα αυτό. Επιπλέον, ως μία λύση υποδείχτηκε ο συνδυασμός τεχνολογιών και η δημιουργία «υβριδικών» πάρκων. Ειδικότερα για τη Σερβία ευκαιρία φαίνεται να αποτελεί ο τομέας των αγροφωτοβολταϊκών (Agrisolarg) και τα υβριδικά πάρκα που συνδυάζουν ηλιακή με υδροηλεκτρική ενέργεια.

Οι συμμετέχοντες μίλησαν επίσης για τη βοήθεια επενδυτικών τραπεζών σε κρατικές εταιρείες, όπως η Elektroprivreda Srbije, προσθέτοντας ότι αντίστοιχη προσέγγιση έχει ακολουθήσει και η Βόρεια Μακεδονία. Τονίστηκε η επιθυμία να στηριχθεί η ρευστότητα των κρατικών εταιρειών, αλλά και η καλύτερη διαχείριση των ΑΠΕ, καθώς για δεκαετίες, στη Σερβία υπάρχει πλήρης εξάρτηση από την υδροηλεκτρική ενέργεια, τα ορυκτά καύσιμα και τον άνθρακα, ενώ υφίστανται επίσης μεγάλες απώλειες στο δίκτυο με αποτέλεσμα τη σημαντική σπατάλη ενέργειας. Στο πλαίσιο αυτό τονίστηκε και η σημασία των δημοπρασιών καθώς και του προσφάτως συνταχθέντος Εθνικού Σχεδίου Δράσης για το Κλίμα και την Ενέργεια (το υπό διαβούλευση σχέδιο είναι διαθέσιμο εδώ: <https://ekonsultacije.gov.rs/topicOfDiscussionPage/61/1>)

Επιπλέον, τονίστηκε η ανάγκη χρηματοδότησης και παροχής κινήτρων όσον αφορά τις «συνοδευτικές» υπηρεσίες και έργα, και ιδίως αυτά που αφορούν την αποθήκευση ενέργειας. Στο πλαίσιο αυτό οι εταιρείες ζήτησαν το ρυθμιστικό πλαίσιο και οι διαδικασίες αδειοδότησης να γίνουν πιο ευέλικτες, ώστε να προσφέρουν μεγαλύτερες δυνατότητες στους επενδυτές όσον αφορά τον σχεδιασμό της εκάστοτε επένδυσης.

Σύμφωνα με τον Διευθυντή Ανάπτυξης της EMS, κ. Nebojsa Vucinic, βάσει του αναπτυξιακού σχεδίου που κατέθεσε η EMS στην Ενεργειακή Υπηρεσία το καλοκαίρι, το σύστημα

μεταφοράς της Σερβίας μπορεί αυτή τη στιγμή να εξισορροπήσει 5.800 MW ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ, ποσό τέσσερις φορές χαμηλότερο από το σύνολο των αιτήσεων για σύνδεση αιολικών και ηλιακών πάρκων στο δίκτυο, οι οποίες ανέρχονται συνολικά σε 24.000 MW. Σύμφωνα με τον ίδιο, η ψήφιση του Νόμου για τη χρήση των ΑΠΕ το 2021 οδήγησε σε δραματικές αλλαγές στο ενδιαφέρον των επενδυτών για τον τομέα αυτόν. Ειδικότερα, ανέφερε ότι μέχρι τις 30 Απριλίου 2021, είχαν διεκπεραιωθεί αιτήματα για αιολικά ισχύος 4.900 MW και για ηλιακά συνολικής ισχύος 400 MW, ενώ υπήρχαν άλλα 400 MW ήδη συνδεδεμένα. Ο αριθμός των αιτημάτων, μετά την ψήφιση του νόμου ανήλθε σε 100, εκ των οποίων τα 70 αφορούσαν ηλιακή ενέργεια, με εγκατεστημένη ισχύς 11 GW. Έτσι, η απαιτούμενη ισχύς σύνδεσης αυξήθηκε κατά τέσσερις φορές, ξεπερνώντας τα 20 GW τα τελευταία δύο χρόνια. Σύμφωνα με τον ίδιο, έχοντας πλέον φτάσει τα 24 GW, είναι σαφές ότι θα υπάρξουν προβλήματα εάν πραγματοποιηθούν όλα, ενώ πρόσθεσε ότι επόμενα χρόνια, η EMS σχεδιάζει επενδύσεις ύψους 900 εκατ. ευρώ στο σύστημα μεταφοράς. K. Vucinic πρόσθεσε επίσης ότι όσον αφορά τους σταθμούς ηλιακής ενέργειας, η περιοχή της Ανατολικής Σερβίας είναι η πιο δημοφιλής, με αιτήσεις συνολικής ισχύος 3.200 MW, ακολουθούμενη από το Νότιο Banat με 2.700 MW, το Σρεμ (1.500 MW) και το Βόρειο Banat (1.300 MW). Τέλος, υπενθύμισε ότι οι τροποποιήσεις του νόμου προβλέπουν ότι ο διαχειριστής του συστήματος μπορεί να αναβάλει τη σύνδεση των σταθμών στο σύστημα εάν αποδειχθεί ότι δεν υπάρχουν αρκετά αποθέματα εξισορρόπησης. Ταυτόχρονα, δίνεται η δυνατότητα στους επενδυτές να αποφύγουν την αναβολή εάν εξασφαλίσουν πρόσθετες εξισορροπητικές ικανότητες μόνοι τους ή μέσω άλλου συμμετέχοντα στην αγορά.

Στη συνέχεια, ο Διευθυντής Σχεδιασμού και Επενδύσεων της Elektro distribucija Srbije, κ. Predrag Matic, τόνισε ότι παρά τον μεγάλο αριθμό αιτημάτων όσον αφορά τα ηλιακά, πολύ λίγες μονάδες έχουν συνδεθεί στο σύστημα διανομής. Ειδικότερα, ανέφερε ότι αυτή τη στιγμή στο σύστημα διανομής υπάρχουν συνολικά 380 παραγωγοί ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ με 260 MW εγκατεστημένης ισχύος. Οι μικροί υδροηλεκτρικοί σταθμοί, οι οποίοι ανέρχονται σε 162, είναι οι περισσότεροι, ακολουθούμενοι από τους ηλιακούς σταθμούς, 157 σε αριθμό, των οποίων η ισχύς ανέρχεται σε μόλις 23 MW. Επί του παρόντος βρίσκονται υπό επεξεργασία 2.506 αιτήματα, για συνολική εγκατεστημένη ισχύ 1,9 GW. Για 274 έργα έχουν εκδοθεί αποφάσεις που συνεπάγονται άδειες σύνδεσης, πράγμα που σημαίνει ότι αναμένεται να συνδεθούν σύντομα στο σύστημα διανομής. Ωστόσο, ο μεγάλος αριθμός αιτημάτων αποτελεί σύμφωνα με τον ίδιο πρόβλημα για το οποίο δεν έχει βρεθεί ακόμη η λύση. Όπως ειδικότερα ανέφερε, σύμφωνα με το Νόμο περί Πολεοδομίας και Κατασκευών, ο επενδυτής δεν έχει δικαίωμα να ζητήσει τα στοιχεία ιδιοκτησίας ενός οικοπέδου ή αγροτεμαχίου, με αποτέλεσμα πολλά αιτήματα να αφορούν μη αξιοποιημένες εκτάσεις, για τις οποίες ωστόσο έχουν «δεσμευθεί» χωρητικότητες, με αποτέλεσμα να δυσχεραίνεται η κατάθεση αιτήσεων από νέους επενδυτές.

✓ **Σχέδιο Υπουργείου Μεταλλείων και Ενέργειας για την χρήση ΑΠΕ για παραγωγή θέρμανσης σε 10 πόλεις της Σερβίας**

Σύμφωνα με ανακοίνωση του Υπουργείου Μεταλλείων και Ενέργειας της Σερβίας, προγραμματίζεται η υλοποίηση νέου έργου βελτίωσης των συστημάτων κεντρικής θέρμανσης και προστασίας του περιβάλλοντος, με τη μετάβαση στη χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (ΑΠΕ), σε 10 πόλεις και δήμους στη Σερβία.

Ειδικότερα, στο πλαίσιο του Έργου Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας στη Σερβία, το οποίο πραγματοποιείται με τη χρηματοδοτική υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Τράπεζας

Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (EBRD), της Αυστρίας και της Ελβετίας, έχουν επιλεγεί 10 μονάδες τοπικής αυτοδιοίκησης οι οποίες θα λάβουν μέρος στο πρόγραμμα: Becej, Bogatic, Kragujevac, Kraljevo, Krusevac, Nis, Novi Pazar, Pancevo, Paracin και Vrsac. Η εκτιμώμενη αξία της Φάσης 1 του Έργου είναι 40,5 εκατ. ευρώ και σύντομα αναμένεται η υπογραφή των σχετικών οικονομικών συμφωνιών.

Σε σχετικές δηλώσεις της, η Υπουργός Μεταλλείων και Ενέργειας κα Dubravka Djedovic, ανέφερε ότι με αυτό το έργο συνεχίζεται η υλοποίηση εγκατάστασης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στον τομέα της κεντρικής θέρμανσης, την οποία η Κυβέρνηση ξεκίνησε με επιτυχία, με την κατασκευή μονάδων βιομάζας για θέρμανση, τρεις εκ των οποίων τέθηκαν ήδη σε λειτουργία, ενώ οι εργασίες στην τέταρτη πρόκειται να ξεκινήσουν σύντομα. Όπως ανέφερε, οι νέες επενδύσεις θα επιτρέψουν στους πολίτες να έχουν αξιόπιστη και ποιοτική θέρμανση και στις μονάδες θέρμανσης να λειτουργούν πιο αποτελεσματικά, να χρησιμοποιούν πράσινη ενέργεια και ταυτόχρονα να διαφυλάσσουν το περιβάλλον.

Η Υπουργός πρόσθεσε ότι το Έργο θα χρηματοδοτήσει πράσινες τεχνολογίες σε συστήματα κεντρικής θέρμανσης, κυρίως αντλίες θερμότητας, ηλιακούς συλλέκτες, συστήματα γεωθερμικής ενέργειας, καθώς και την αυτοματοποίηση των υποσταθμών θέρμανσης, ώστε τα σχεδιαζόμενα έργα να επιτύχουν τη μέγιστη απόδοση.

Στόχος είναι, μετά τις πραγματοποιηθείσες επενδύσεις, οι μονάδες θέρμανσης στις 10 αυτές πόλεις να παράγουν περίπου 115 GWh ενέργειας θέρμανσης από ΑΠΕ και η συνολική ποσότητα θερμικής ενέργειας που παράγεται από ΑΠΕ στη Σερβία να αυξηθεί από τις σημερινές 95 GWh. στις 210 GWh. Ταυτόχρονα, η κατανάλωση πρωτογενούς ενέργειας θα μειωθεί κατά 61 GWh επιπλέον, μέσω της εφαρμογής μέτρων ενεργειακής απόδοσης και το έργο θα συμβάλει επίσης στη βελτίωση της προστασίας του περιβάλλοντος, μέσω της μείωσης της ετήσιας εκπομπής CO₂ κατά 14.600 τόνους.

- ✓ **Η πρώτη βιομηχανική βιολογική εγκατάσταση επεξεργασίας λυμάτων στο Βελιγράδι**
Σύμφωνα με ανακοίνωσή της, η ιρλανδική εταιρεία Smurfit Kappa, θα εγκαινιάσει φέτος ένα σύστημα επεξεργασίας λυμάτων στην περιοχή Ada Huja στο Βελιγράδι, όπου και δραστηριοποιείται, το οποίο θα αποτελέσει την πρώτη βιομηχανική βιολογική εγκατάσταση επεξεργασίας λυμάτων στο Βελιγράδι. Ειδικότερα, η εταιρεία-παραγωγός χαρτιού και χάρτινων συσκευασιών, θα θέσει σε λειτουργία ένα σύστημα με το οποίο θα αντλεί νερό από τον Δούναβη, το οποίο θα χρησιμοποιείται για τις βιομηχανικές της ανάγκες, και στη συνέχεια, έπειτα από κατάλληλη επεξεργασία και βιολογικό καθαρισμό θα το επαναδιοχετεύει στον ποταμό.
Σύμφωνα με το σχετικό Δελτίο Τύπου, η εν λόγω επένδυση αφορά μέρος του προγράμματος της εταιρείας υπό τον τίτλο «Δημιουργία του Μέλλοντος Μαζί με τη Φύση», με το οποίο η Smurfit Kappa θέλει να δείξει τη σταθερή προσηλωσή της στις βιώσιμες επιχειρηματικές δραστηριότητες, την κοινωνική ευθύνη και την προστασία του περιβάλλοντος. Η Smurfit Kappa είναι παρούσα στη Σερβία από το 2019, μετά την εξαγορά των τοπικών Fabrika Hartije Beograd και Avala Ada.
- ✓ **Νέες επενδύσεις της Zijin Mining Group**
Η Υπουργός Εξορύξεων και Ενέργειας της Σερβίας, κα Dubravka Djedovic, συμμετείχε στις 9 Σεπτεμβρίου, στο Επενδυτικό Φόρουμ «One China, One Serbia», το οποίο πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο της 23ης Διεθνούς Έκθεσης Επενδύσεων & Εμπορίου

(Σιαμέν, 8-11.9.2023), όπου η Σερβία ήταν τιμώμενη χώρα. Κατά τη διάρκεια του Φόρουμ, η Υπουργός υπέγραψε με την εταιρεία Zijin Mining δύο Μνημόνια Συνεργασίας σχετικά με τις επερχόμενες επενδύσεις της εταιρείας στη Σερβία. Σύμφωνα με την ιστοσελίδα του Υπουργείου, υπεγράφη Μνημόνιο για την Ανάπτυξη της Κάτω Ζώνης του Ορυχείου Cukaru Peći, το οποίο συνεπάγεται νέες επενδύσεις ύψους 3,8 δισ. δολαρίων καθώς και Μνημόνιο για την δημιουργία ηλιακού πάρκου ισχύος 300 MW για την κάλυψη των αναγκών του ορυχείου, του οποίου το κόστος θα ανέλθει σε 200 εκατ. δολάρια.

Προ λίγων ημερών, η Υπουργός είχε συναντηθεί με εκπροσώπους της κινεζικής Zijin Mining Group, όπου συζήτησαν για τις εξορυκτικές δραστηριότητες και τις επενδύσεις της εταιρείας στη Σερβία. Μετά τη συνάντηση η Υπουργός δήλωσε ότι η Κυβέρνηση υποστηρίζει την υλοποίηση έργων στον τομέα της εξόρυξης με πλήρη σεβασμό στους κανονισμούς, τους νόμους, καθώς και στα πρότυπα σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος. Πρόσθεσε επίσης, ότι η στρατηγική συνεργασία με την Zijin Mining Group άλλαξε το οικονομικό περιβάλλον της ανατολικής Σερβίας, καθώς η εταιρεία απασχολεί περίπου 7.000 εργαζόμενους, παρέχοντας μισθούς σημαντικά υψηλότερους από τον εθνικό μέσο όρο. Τέλος, τόνισε ότι ο Όμιλος Zijin Mining έχει επενδύσει περισσότερα από 2,5 δισ. δολάρια στη Σερβία και χάρη στις δραστηριότητές του, η Σερβία θα αποτελέσει τα επόμενα χρόνια, έναν από τους σημαντικότερους παραγωγούς χαλκού και χρυσού στην Ευρώπη.

Υπενθυμίζεται ότι η Zijin Mining δραστηριοποιείται στη Σερβία από το 2018, μετά την εξαγορά του 63% της RTB Bor και είναι ο μοναδικός παραγωγός χαλκού και πολύτιμων μετάλλων (χρυσού και ασημιού) στη Σερβία. Τα τελευταία έτη αποτελεί έναν από του σημαντικότερους εξαγωγείς της Σερβίας - το 2022 ήταν ο μεγαλύτερος εξαγωγέας με αξία εξαγωγών 208,2 εκατ. ευρώ. Ωστόσο σύμφωνα με κατά καιρούς δημοσιεύματα, η εταιρεία έχει δεχθεί από περιβαλλοντικές οργανώσεις καθώς και τον Δήμο του Bor αρνητική κριτική αλλά και καταγγελίες για τη μη τήρηση των περιβαλλοντικών κανονισμών και προτύπων. Πρόσφατα εξήγγειλε ένα φιλόδοξο σχέδιο για τη μείωση των εκπομπών ρύπων και τη μετάβασή της σε παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές.

✓ **Επέκταση της χωρητικότητας της υπόγειας εγκατάστασης αποθήκευσης αερίου Banatski Dvor στη Σερβία**

Σύμφωνα με δημοσιεύματα, η επέκταση της υπόγειας εγκατάστασης αποθήκευσης αερίου Banatski Dvor είναι ένα βήμα πιο κοντά στην υλοποίηση μετά από μιάμιση δεκαετία ανακοινώσεων και συμφωνιών. Ειδικότερα, οι σχετικές ανακοινώσεις αναφέρουν ότι κατόπιν αιτήματος της εταιρείας Podzemno skladiste gasa Banatski dvor doo Novi Sad, η Επαρχιακή Γραμματεία Πολεοδομίας και Προστασίας Περιβάλλοντος, ενέκρινε απόφαση σχετικά με το εύρος και το περιεχόμενο της μελέτης εκτίμησης περιβαλλοντικών επιπτώσεων του εν λόγω έργου, το οποίο αφορά αύξηση της χωρητικότητας από τα 427 εκ. κυβικά μέτρα σε 711 εκ. κ.μ.

Υπενθυμίζεται ότι σχετικές συμφωνίες και μνημόνια για την επέκταση της υπόγειας εγκατάστασης αποθήκευσης φυσικού αερίου Banatski Dvor, υπεγράφησαν τρεις φορές στο παρελθόν – πρώτα, το 2015, ο πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου της Gazprom, Alexey Miller, υπέγραψε συμφωνία με τη Σερβική Κυβέρνηση και τη Srbijagas, στη Μόσχα, σύμφωνα με την οποία η χωρητικότητα αποθήκευσης θα έπρεπε να επεκταθεί σε ένα δισ. κυβικά μέτρα. Δύο χρόνια αργότερα, νεότερο Μνημόνιο υπεγράφη στο Διεθνές Οικονομικό Φόρουμ στην Αγία Πετρούπολη από τους διευθυντές της Gazprom Export και της Srbijagas, Elena Burmistrova και Dusan Bajatovic. Το έγγραφο αυτό προέβλεπε την εκπόνηση τεχνικής

και οικονομικής μελέτης σκοπιμότητας για την επέκταση των δυνατοτήτων της μοναδικής σερβικής υπόγειας εγκατάστασης αποθήκευσης φυσικού αερίου, της οποίας ο κύριος ιδιοκτήτης ήταν η ρωσική Gazprom. Όπως ειπώθηκε τότε, ανεξάρτητα από τα αποτελέσματα της μελέτης, η χωρητικότητα της υπόγειας εγκατάστασης αποθήκευσης αερίου θα μπορούσε να αυξηθεί σε 750 εκατ. κ.μ.

Τέλος, η πιο πρόσφατη συμφωνία για το ίδιο θέμα, υπογράφηκε το 2019 μεταξύ των επικεφαλής της Gazprom και της Srbijagas. Την ίδια χρονιά, ανακοινώθηκε ότι σχεδιαζόταν η κατασκευή μιας επιπλέον αποθηκευτικής μονάδας στο Itebej, χωρητικότητας περίπου ενός δισ. κ. μ καθώς και μιας τρίτης κοντά στο Pancevo.

Τον Μάρτιο του τρέχοντος έτους, ο Bajatovic δήλωσε επίσης ότι υπήρχαν σχέδια επέκτασης της μονάδας του Banatski Dvor στο γειτονικό Cestereg, το οποίο θα αύξανε την χωρητικότητα στο 1,5 δισ.

Τα δημοσιεύματα τονίζουν επίσης ότι η ανάγκη της Σερβίας για περαιτέρω δυνατότητες αποθήκευσης φυσικού αερίου γίνεται αντιληπτή και από την περσινή συμφωνία με την Ουγγαρία για αποθήκευση 500 εκατ. κ.μ. φυσικού αερίου για τις ανάγκες της Σερβίας, η οποία ενδέχεται να επεκταθεί.

Μεταφορές-Κατασκευαστικά-Real Estate

- ✓ **Κοινό αίτημα προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τη χρηματοδότηση της ανακατασκευής της σιδηροδρομικής γραμμής Σεράγεβο- Βελιγράδι**
Σε συνέχεια συνάντησης των Υπουργών Μεταφορών Σερβίας, κ. Βέσιτς, και Βοσνίας-Ερζεγοβίνης, και κ. Φόρτο, ανακοινώθηκε ότι οι δύο χώρες θα καταθέσουν από κοινού αίτηση στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τη χρηματοδότηση της ανοικοδόμησης του σιδηροδρομικού δικτύου από το Βελιγράδι προς το Σεράγεβο, προκειμένου να ληφθεί το 40% ή το 50% των κονδυλίων που απαιτούνται για την ολοκλήρωση του έργου.

Χρηματοδότηση

- ✓ **ΕΤΑΑ: Διαγωνισμός για την επέκταση των επιστημονικών και τεχνολογικών πάρκων σε Cacak, Nis και Krusevac**
Η Κυβέρνηση της Σερβίας σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης δημοσίευσε διαγωνισμό για την κατασκευή και επέκταση των επιστημονικών και τεχνολογικών πάρκων στο Cacak, τη Nis και το Krusevac. Η συνολική αξία της επένδυσης ανέρχεται σε 70 εκατομμύρια ευρώ και τα έργα αναμένεται να ξεκινήσουν μέχρι το τέλος του έτους. Τον Ιούνιο, περασμένο Ιούνιο η Κυβέρνηση της Σερβίας και η ΕΤΑΑ υπέγραψαν συμφωνία για την αναβάθμιση και την κατασκευή νέων επιστημονικών-τεχνολογικών πάρκων και πρόσθετων κτιρίων στα υφιστάμενα πάρκα, συνολικής αξίας 80 εκατομμυρίων ευρώ. Από αυτά 70 εκατ. προορίζονται για τις προαναφερθέντα πάρκα ενώ τα υπόλοιπα 10 εκατ. ευρώ προορίζονται για την πανεπιστημιούπολη ΒΙΟ 4 στο Βελιγράδι. Η προθεσμία υποβολής των αιτήσεων συμμετοχής είναι η 3 Νοεμβρίου 2023.

Περισσότερες

πληροφορίες

εδώ:

<https://ecep.ebrd.com/delta/viewNotice.html?accessCode=94D9PJWW37>

1. Σε περίπτωση αναδημοσίευσης, παρακαλείστε όπως αναφέρεται η πηγή.
2. Εφ' όσον δεν επιθυμείτε πλέον να λαμβάνετε τα Ενημερωτικά Δελτία του Γραφείου ΟΕΥ-Βελιγραδίου, παρακαλείστε όπως αποστείλετε σχετικό μήνυμα στο ηλεκτρονικό ταχυδρομείο μας (ecocom-belgrade@mfa.gr).
3. Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που συλλέγονται από το Υπουργείο Εξωτερικών, παρέχονται από τα υποκείμενα αυτών εκουσίως και χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για παροχή ενημέρωσής τους ή για στατιστικούς σκοπούς. Η διαχείριση και προστασία των προσωπικών δεδομένων υπόκειται στα οριζόμενα στο εθνικό, κοινοτικό και διεθνές δίκαιο σχετικά με την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, όπως εκάστοτε ισχύει (Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την προστασία προσωπικών δεδομένων από το Υπουργείο Εξωτερικών: βλ. <http://www.agora.mfa.gr/prostasia-prosopikon-dedomenon>).
4. Οι πληροφορίες που περιλαμβάνονται στο παρόν Ενημερωτικό Δελτίο προέρχονται τόσο από επίσημες πηγές (Κρατική Στατιστική Υπηρεσία, Κεντρική Τράπεζα, ιστοσελίδες Υπουργείων και δημοσίων φορέων κ.α.), όσο και από ειδήσεις σε έντυπα και άλλα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Το Γραφείο ΟΕΥ –Βελιγραδίου τηρεί επιφύλαξη ως προς τις ειδησεογραφικές πηγές για τις οποίες δεν εγγυάται την ακρίβειά τους.